

۲۰۳۸۴۹۷

خیابان

جوهر اصلی فضاهاى عمومى اجتماعى

ویکاس مهتا

ترجمه

اکبر عبدالمجید طرف

استادیار گروه شهرسازی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران

و

همکاران

(دانشجویان دکترای طراحی شهری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز، مردودی مهر ۹۶)

انتشارات طحان

ناشر تخصصی معماری و شهرسازی

سرشناسه	مهتا، ویکاس، ۱۹۶۶ م.
عنوان و نام پدیدآور	خیابان: جوهر اصلی فضاهای عمومی اجتماعی / تألیف ویکاس مهتا : ترجمه اکبر عبداله‌زاده‌طرف و همکاران.
مشخصات نشر	تهران : طحان ، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۳۴۴ ص.؛ مصور، جدول.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۷۵۸۱-۹۶-۴
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	عنوان اصلی: The street : a quintessential social public space.
یادداشت	ترجمه اکبر عبداله‌زاده‌طرف و همکاران (لرگس ابراهیمی، پریسا لطفی، سارا حسینی، مریم دانش‌شکیب، مژگان سیدنقوی، مصطفی شمشیربند، فرزاد قرازان‌شیرازی، محمدرضا نعمتی‌نسب).
یادداشت	کتاب حاضر قبلاً تحت عنوان « خیابان : فونه اصلی یک فضای عمومی اجتماعی » ترجمه فردین علیخواه، شهزاد فرزین‌پاک توسط سازمان زیباسازی شهر تهران در همین سال فیا گرفته است.
عنوان دیگر	خیابان : فونه اصلی یک فضای عمومی اجتماعی.
موضوع	خیابان‌ها
موضوع	Streets
موضوع	فضاهای عمومی
موضوع	Public spaces
ع	شهرسازی
موضوع	City planning
تعداد افزوده	عبداله‌زاده طرف، اکبر، ۱۳۵۹ - مترجم
شناسه	AbdollahzadeTaraF, Akbar
رده بندی کنگره	۱۸۵H۱۹۶۹م/۱۳۹۷
رده بندی دیویی	
شماره کتابشناسی ملی	۵۴۹۰۰۶

خیابان: جوهر اصلی فضاهای عمومی اجتماعی

تألیف: ویکاس مهتا

ترجمه: اکبر عبداله‌زاده طرف و همکاران

ناشر: طحان

مدیر تولید: ابوالفضل چلاغلو

چاپ: اورجینال

صحافی: اورجینال

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸

تیراژ: ۲۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۸۱-۹۶-۴

قیمت: ۷۵۰۰۰ تومان

www.tahanpub.ir

tahan_publication@yahoo.com

تلفن مرکز پخش: ۰۶۶۴۰۳۱۹۱-۰۶۶۴۰۳۲۰۸-(۰۲۱)

همراه: ۰۹۱۲۱۹۸۵۶۱۷

تلفکس: ۰۲۱۶۶۹۶۷۰۵۹

پیشگفتار مترجمان

خیابان‌ها در کنار میدان‌ها دو گونه‌ی عمده از فضاهای شهری شکل‌دهنده به ساختار سکونت‌گاه‌ها بوده و هستند. انسان از زمانی که به هر قصد و نیت قبلی بر روی زمین شروع به حرکت کرد، راه‌هایی را بین خود و زمین زیرپایش به اشتراک گذاشت و قرارداد کرد تا از این طریق تواند به حرکت خود بر روی زمین نظم و سازمان دهد. بعدها همین راه‌ها در موقعیت‌های استقرار جمعی انسان در سکونت‌گاه‌ها بسط پیدا کردند و خود را به صورت گونه‌های فضایی و سطحی از خیابان در طول تاریخ و همه‌جا نمایان کردند. سودمندی‌های بسیاری به فضاهای عمومی به صورت عام و خیابان به صورت خاص مترتب است؛ سودمندی سیاسی، اقتصادی، زیست‌محیطی، حرکت، تفریح و از همه مهم‌تر سودمندی «اجتماعی». اگرچه در مقطع زمانی مشخص از قرن بیستم، آن زمان که معماری و شهرسازی مدرن پارادایم اغلب طراحی شهرها در همه‌جا دنیا شد، سایر عملکردها به‌ویژه عملکرد اجتماعی به دلیل توجه بیش از حد به حمل‌ونقل، متنی بر خودرو نادیده گرفته شد و به جرات فراموش شد، با این وجود در حال حاضر طراحی شهرها بر اساس اهداف اجتماعی و نیز پیاده‌مداری، مجدد مورد توجه قرار گرفته است؛ دغدغه‌ای که از دهه‌ی هفتاد میلادی و بر پایه‌ی پژوهش‌های اجتماعی و روانشناسی محیطی یا زندگی و امروز دوران بلوغ خود را سپری می‌کنند؛ دغدغه‌ای که «سنت اجتماعی» طراحی شهر را شکل داد.

موضوع اصلی این کتاب بررسی علمی کیفیت «اجتماع‌پذیری» خیابان‌های تجاری محله‌ای است. از زمانی که این کتاب را در مجموعه‌ی منابع پایان‌نامه‌ی دکترای دانشجویان ارشد دیدم سه دلیل عمده انگیزه‌ی فوری ترجمه‌ی آن را موجب شد:

۱. امروزه طراحی مبتنی بر نظریه‌های اثباتی نسبت به نظریه‌های هنجاری پیشی‌گرفته و جایگاه ویژه‌ای در مباحث دانشگاهی و حرفه‌ای یافته است. یافته‌های حاصل از ساختار پژوهش این کتاب، مبتنی بر روش علمی و دقیق، می‌تواند سند خوبی در طراحی خیابان‌های تجاری محله‌ای توسط دانشجویان و کارشناسان مرتبط با مسائل شهری باشد. یافته‌هایی که در فصل هفتم در قالب راهنمای طراحی خیابان‌های اجتماع‌پذیر یاد شده است.

۲. بحث در خصوص کیفیت‌های مرتبط با «بعد اجتماعی» در فضاهای شهری از مباحث روز و داغ طراحی شهری است. چراغی که ویلیام وایت نزدیک به ۵ دهه‌ی پیش در ارتباط با بررسی زندگی در فضاهای کوچک شهری آمریکا روشن کرد در حال حاضر با توسعه‌ی روش‌های پژوهش در حوزه‌ی مسائل شهری به‌مانند نورافکنی است که طراحی و پژوهش اجتماعی فضاهای شهری را روشن می‌کند.

۳. برای کسانی که پژوهش در حوزه‌ی اجتماعی طراحی شهری دغدغه‌ی اصلی محسوب می‌شود، ساختار پژوهشی و روش‌ها و تکنیک‌های به‌کار رفته در آن می‌تواند ادبیات پژوهشی خوبی برای آن‌ها فراهم کند. علاقه‌مندان آشکارا تلفیق روش‌های کیفی و کمی به‌کار رفته در پژوهش این کتاب را خواهند دید.

این کتاب می‌تواند همزمان هم حوزه‌ی روش‌شناسی، هم نظری و هم رویه‌ای طراحی شهری را پوشش دهد. سه فصل اول به دیدگاه‌ها و نظریه‌ها در ارتباط با خیابان و نظریه‌ی محیط-رفتار در آن می‌پردازد. فصل‌های چهارم، پنجم و ششم بر ماهیت روش‌شناسی و نیز یافته‌های حاصل از پژوهش متمرکز شده است. در نهایت فصل هفتم با ارائه‌ی «راهنمای طراحی» حوزه‌ی رویه‌ای طراحی شهری را پوشش می‌دهد. بنابراین این کتاب می‌تواند متناسب با دغدغه‌ی دانشجویی و حرفه‌ای کسانی که با مسائل شهری مرتبط هستند مورد استفاده قرار گیرد.

این ترجمه محقق نمی‌شد مگر با کمک و راهنمایی دوستان و همکاران. از دانشجویان دکترای طراحی شهری ورودی ۹۶ دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز تشکر می‌کنم، که بدون همکاری ایشان ترجمه‌ی حاضر نمی‌توانست به سرانجام برسد. از خانم مهندس رعنا ایرجی که معرف اصلی کتاب بودند؛ از خانم‌ها نرگس ابراهیمی، پریسا تنی، مریم دانش‌شکیب و مرگان سیدنقوی و آقایان مصطفی شمشیربند، فرزاد فرازبان شیرازی که در طول ترجمه‌ی کتاب همراهی داشتند؛ از خانم مهندس سارا حسینی به‌خاطر تعهد ویژه به کار و نیز سهم عمده در ترجمه‌ی فصل سوم و هفتم کتاب و بازخوانی قسمت‌های عمده‌ای از کار و نیز به‌خاطر صفحه‌آرایی و ویرایش اولیه‌ی متن و نیز از آقای مهندس محمدرضا نعمتی‌نسب به‌خاطر سهم عمده در ترجمه‌ی فصل ششم کتاب و تعهد به مسئولیت‌های محوله سپاسگزاری ویژه دارم. از آقای مهندس آراز محدث که داوطلبانه، با شور و شوق ویژه و سواست هنری، طراحی روجلد این کتاب را بر عهده داشتند نیز تشکر می‌کنم. از جناب

آقای مهندس چلاغلو به نمایندگی از مجموعه‌ی انتشارات طحان که همیشه دوستانه و برادرانه مشوق اینجانب بوده‌اند تشکر می‌نمایم.

در نهایت لازم به یادآوری است که بدون شک ترجمه‌ی کتاب خالی از اشکال نمی‌باشد. محبت خوانندگان در میان کاستی‌ها ما را در جلوگیری از لغزش‌های احتمالی علمی در آینده مطلع خواهد کرد. از خوانندگان محترم خواهشمندیم تا نظرات و انتقادات خود را در خصوص این ترجمه را از طریق آدرس ایمیل زیر اطلاع‌رسانی بفرمایند.

یدالله فوق ایدیه‌م...

به نمایندگی از مترجمان

اکبر عبدالله‌زاده‌طرف

taraffarat@yahoo.com

استاد، گروه شهرسازی، واحد تبریز، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران

بهار ۱۳۹۸

فهرست مطالب

مقدمه

چرا این کتاب؟ ۱۶

فصل‌هایی که در ادامه می‌آیند ۱۹

فصل اول: یک فضای شهری فراگیر برای مردم

برتری خیابان ۲۷

چرا باید از خیابان پشتیبانی کرد؟ ۲۸

خیابان چیست؟ تعریف‌ها، ۳۱

تصویرها (ذمنی) و معناها ۳۱

اجتماع‌پذیری: نقش عمده‌ی فضای عمومی ۴۵

خیابان‌های اجتماع‌پذیر: تعریف ۵۱

فصل دوم: خیابان به حال تکامل: مروری

مختصر بر تاریخ اجتماعی ۵۸

هویت در حال شکل‌گیری ۵۸

خیابان‌ها رشد سکونتگاه‌ها را تعیین می‌کنند ۶۰

تصویر جوهری (از خیابان) شفاف‌تر شود ۶۲

خیابان‌های خطی: واحد جدید برنامه‌ریزی ۶۴

تصویر در حال تغییر: نقش‌های جدید، مقیاس‌ها ۷۳

جدید ۷۳

چشم‌انداز باشکوه ۸۳

تجدید حیات خیابان مردمی ۸۶

فصل سوم: رفتار اجتماعی روزمره به عنوان

پایه و اساس طراحی ۹۵

طراحی فضای عمومی نوگرا ۹۵

نظریه‌های روان‌شناسی محیطی و بوم‌شناختی ۹۶

قلمروپایی در فضای عمومی ۹۹

همجواری و فاصله‌ی شخصی ۱۰۲

رفتار انسان، بنیان طراحی ۱۰۵

فصل چهارم: سه خیابان

محدوده‌های مورد مطالعه ۱۱۰

روش‌ها و دستورالعمل‌های تحقیق ۱۲۴

جاهایی که مردم حضور داشتند ۱۲۸

تجمع و پرسه زنی در خیابان ۱۲۸

مردم چه مدت در فضا توقف می‌کردند ۱۴۳

موقعیت‌های سرزننده: قرارگاه‌هایی برای

رفتار اجتماعی ۱۴۶

فصل پنجم: خیابان‌های اجتماع‌پذیر: یک

گونه‌شناسی از رفتارهای اجتماعی

اجتماع‌پذیری منفعل: به تنهایی

در کنار هم بودن ۱۶۰

اجتماع‌پذیری زودگذر ۱۶۷

اجتماع‌پذیری پایدار ۱۷۴

فصل ششم: نیازهای لازم به رفتار اجتماعی در

خیابان‌ها

حس آسایش و لذت در خیابان ۱۸۶

حس ایمنی و امنیت در خیابان ۱۹۰

آسایش محیطی در خیابان ۱۹۹

آسایش کالبدی در خیابان ۲۰۰

سودمندی و راحتی در خیابان ۲۰۷

لذت حسی در خیابان ۲۰۹

حس تعلق در خیابان ۲۲۲

کاربران بی‌شمار با معانی متعدد ۲۳۶

قلدروپایی، خصوصی‌سازی و کنترل در خیابان ۲۴۶

رسدنی به خیابان و اجتماع‌پذیری ۲۵۸

خیابان به عنوان مکان ۲۶۸

فصل هفتم: سیاست خیابان‌های اجتماع‌پذیر:

اجتماع و کاربرد

فرهنگ خیابانی ۲۸۱

راهنماها ۲۹۰

سه جنبه‌ی خیابان اجتماع‌پذیر ۳۱۰

چه چیزهایی را می‌توان از خیابان‌ها آموخت؟ ۳۱۵

پیوست‌ها

یادداشت‌ها

منابع و مآخذ